

ZELFREGULERING EN KWALITEITSBORGING: EEN RECHTSECONOMISCHE ANALYSE

*Prof. Dr Roger Van den Bergh
Hoogleraar Rechtseconomie
Erasmus Universiteit Rotterdam*

EEN CONFLICT TUSSEN TWEE RELIGIES

- Visie van mededingingsautoriteiten: concurrentie op de markt van de juridische dienstverlening leidt tot lagere prijzen en betere kwaliteit.
- Visie van juridische beroepen: concurrentie bedreigt de kwaliteit; daarom is (zelf)regulering noodzakelijk.
- Probleem 1: markt voor juridische diensten wordt gekenmerkt door diverse vormen van marktfalen (asymmetrische informatie, negatieve externe effecten, publieke goederen).
- Probleem 2: zelfregulering kan kwaliteit garanderen maar kan ook worden misbruikt (kosten van mededingingsbeperkingen hoger dan baten door correctie van marktfalen).

KERNPROBLEEM: ASYMMETRISCHE INFORMATIE

- Verschillende aspecten van kwaliteit: commerciële kwaliteit, juridische kwaliteit, integriteit.
- Kwaliteitsbeoordeling van juridische diensten is vaak moeilijk: weinig zoekeigenschappen, vooral ervaringseigenschappen en vertrouwenseigenschappen
- Risico van averechtse selectie (Akerlof): goede kwaliteit wordt door slechte kwaliteit uit de markt gedreven.
- Dit risico van averechtse selectie is groot in sommige marktsegmenten (niet juridisch geschoolde afnemers, geen herhaalde aankopen).
- Asymmetrische informatie leidt ook tot 'principaal-agent' problemen: moreel risico, aanbodgeïnduceerde vraag.
- Conclusie: regulering van kwaliteit is noodzakelijk.

BATEN EN KOSTEN VAN ZELFREGULERING

Rotterdam Institute of Law and Economics

- Baten: informatievoordeel bij beroepsgroep; lagere handhavingskosten, grotere flexibiliteit, kosten gedragen door beroepsgroep.
- Kosten: mededingingsbeperkingen, gebrek aan legitimiteit.
- De uitdaging is de ontwikkeling van een institutioneel kader waarin de netto baten van zelfregulering worden gemaximaliseerd.
- Keuze in Nederland: zelf-regulering door de NOVA
- Keuze in UK: meerdere 'approved regulators' en centraal controleorgaan ('Legal Services Board')

AANBEVELINGEN COMMISSIE METATOETS

Rotterdam Institute of Law and Economics

- Open stelsel, baliebreed, zelfevaluatie, grotere rol voor de Orde, 'appreciative inquiry', genuanceerd auditsysteem, certificering (sterrenstelsel)
- Sommige voorstellen staan haaks op rechtseconomische inzichten: baliebrede kwaliteitsborging (ook in afwezigheid van asymmetrische informatie), grotere rol voor de Orde (verhoogd risico mededingingsbeperkingen, gebrek aan legitimiteit)
- Andere voorstellen (keurmerk, sterrenstelsel) sporen wel met rechtseconomische inzichten maar kunnen niet gemakkelijk worden verwezenlijkt.

VOORBIJ DE GRENS

Rotterdam Institute of Law and Economics

- Oprichting Autoriteit Juridische Markten, die voor de meerderheid bestaat uit niet-juristen.
- Daaronder functioneren verschillende 'eerste-lijn' zelf-regulerende instanties, die met elkaar kunnen concurreren op het vlak van kwaliteitsborging.
- AJM bewaakt minimumkwaliteit (voorkomen van 'race to the bottom'), kan aanwijzingen geven (opstellen 'best practices') en erkenning eerste-lijn regulators intrekken
- Informatievoorsprong van de beroepsgroep wordt op deze wijze optimaal benut.
- Gebrek aan legitimiteit wordt geremedieerd.
- Mededingingsbeperkingen worden voorkomen door concurrentie tussen bestaande en nieuwe regulators.

CONCLUSIE

- Zonder verdergaande institutionele hervormingen is in Nederland de grens van de mogelijkheden inzake kwaliteitsborging bereikt.
- Competitieve zelf-regulering kan niet alleen in England/Wales maar ook in Nederland een alternatief bieden.

ZELFREGULERING EN KWALITEITSBORGING: EEN RECHTSECONOMISCHE ANALYSE

*Prof. Dr Roger Van den Bergh
Hoogleraar Rechtseconomie
Erasmus Universiteit Rotterdam*

